

El compromís del professorat

Resum de la sessió de formació del març 2012,

Enric Prat. Membre de la Comissió del Codi Ètic de la Federació .

Justificació

Si entenem l'educació amb un enfocament competencial, el compromís del professorat és bàsic. El fet d'entendre l'educació d'una manera determinada, serà més fàcil treballar per competències. Si entenem educació com a instrucció, com a transmissió de coneixements, les competències no entren. Si entenem l'educació amb un enfocament moral, per exemple, l'enfocament competencial no és un afegit.

¿Perquè té sentit parlar del compromís ètic del professorat avui?

- Oriol: Els temes d'EpD, de Pau, pels temes que són, demanen un compromís addicional del professorat.
- Martí: Tothom té ètica, una altra cosa és com està orientada.
- Maria: La ètica que volem, el compromís que volem, és el que porta a la transformació social. Però aquí també s'ha de definir cap a on volem transformar la societat.
- Mariana: Nosaltres eduquem en valors. Els valors que estan definits a la constitució, al currículum...
- Mar: Com a docent que ets, has d'aconseguir que l'alumnat assoleixi uns objectius. El compromís del professorat, però, significa anar un pas més enllà.
- Martí: el currículum defineix valors que tant de bo s'arribés ja a això...
- Mar: quan parlem d'anar una mica més enllà, volem dir que el professorat ha de ser un model, ha de ser coherent amb els valors que promou.
- Lúcia: Requereix implicació, i creure-s'ho.
- Ana: Requereix un posicionament, i ha de permetre acompanyar a l'altre per créixer.
- Alex: si estem parlant d'aquest tema és perquè en falta, de compromís. Tinc dubtes que el professorat tingui clar quins valors ha de transmetre i perquè.
- Mariana: NO estic d'acord que el professorat no estigui compromès. I si no coneix els valors que ha de transmetre, és que és molt poc professional. El professorat té la obligació de conèixer el currículum i complir-lo. No cal que sigui una cosa extra.
- Núria: Cal anar en compte perquè les lleis poden canviar. El més important és transmetre l'esperit crític. El professorat ha d'explicitar des de quins valors parla, i permetre que l'alumnat es posi en funció del seu propi criteri.
- Oriol: els valors no es treballen de qualsevol manera, com altres tipus de continguts. S'ha d'anar en compte amb el mitjà, les estratègies que es fan servir per a potenciar aquests tipus de valors.

Com percebem el compromís ètic del professorat? El percebem d'una forma més clara o més difosa? De forma més positiva o més negativa? Va a millor? A pitjor?

- Mariano: Des del punt de vista d'una ONG, la percepció es que hi ha un compromís que es resisteix.
- Àngel: Hi ha de tot. Hi ha educadors amb vocació, que tenen un cert compromís. També hi ha altres sectors que estan una mica acomodats, que fan aquesta professió com una seguretat laboral, però vull creure que és un sector petit.
- Enric: atenció amb parlar de vocacions. Qualsevol pot ser mestre? No només hauria de ser una qüestió de vocació, sinó també de professionalitat.
- Martí: el compromís hi és. És més pervers el sistema que el professorat. Si el sistema valora igual el que fa que el que no fa, no s'incentiva el compromís del professorat. Però amb la situació actual de crisi, de reptes de la immigració, etc. no hi ha més violència als carrers, és que la educació hi ha tingut alguna cosa a veure, el que passa és que sempre es parla de l'arbre que cau, però no de les plantes que creixen.
- Enric: en els contextos de supervivència, què pinta la ètica? Totes les evidències ens diuen que estem en un moment econòmic i social de crisi. I en clau ètica, també estem en crisi? Quines són les prioritats dels governs respecte a l'educació?
- Mar: els objectius a la meua escola són la millora de les competències bàsiques, i la promoció de la cohesió social.
- Enric: en moments de crisi, la ètica té molta més visibilitat. És quan es veu més si s'aplica o no la ètica.
- Oriol: hi ha compromís ètic, però no hi ha temps. La càrrega lectiva porta a prioritzar els continguts. Estic d'acord amb el Martí que el sistema perjudica el compromís.
- Enric: En moments complicats, els límits es veuen més. Posem els nens en situació límit?
- Mariana: Estan super-protegits, amb cotonets.
- Enric: S'ha d'apostar per posar els nanos en situació límit, en situacions que han de resoldre (Aprentatge basat en problemes, ...)
- Núria: Més que parlar de compromís, parlaria de coherència, i de la relació humana que s'estableix amb l'alumnat.
- Oriol: Treballar procediments i valors, metodologies participatives, etc. requereix molt temps, i d'altra banda hi ha un temari gegant que ha d'entrar amb embut.
- Maria: el que s'ha de tenir és ser coneixedor de la realitat en la que intervens, comprendre-la, i tenir la voluntat de canviar-la. Això té un component molt polític. I requereix capacitat d'anàlisi, i també una visió de cap a on vols anar.
- Mariano: La pressió del sistema. El professorat ha de ser capaç de relativitzar la pressió dels currículums, i fer el que creu que necessiten els nens.

- Mar: les programacions i l'EpD no estan oposades. Fer i refer les programacions és una feinada. Jo no tinc horaris de tutories. Això vol dir que no puc fer res? L'enfocament per competències em permet posar el meu gra de sorra.
- Mariana: La coherència ha de començar per nosaltres mateixos. Què transmeto a classe? Què transmeten els meus companys? Treballo sola? Em poso d'acord amb els meus companys? Hi ha molta gent que s'hi està posant. D'altra banda estic una mica farta del discurs anti-sistema. Què és el sistema? El sistema som tots. JO puc fer coses malgrat el sistema.

Teniu al cap exemples concrets de persones professores compromeses?

Quines són les esferes de compromís?

El Gonzalo Jover, de la Universidad Complutense de Madrid, diu que el compromís és l'*equilibri* que troba la persona amb 5 esferes:

- **Compromís amb el saber**, amb la cultura, la ciència, el coneixement;
- **Compromís amb l'educand**, i per extensió amb les famílies;
- **Compromís amb els col·legues** (que és diferent de fer capelletes), que significa un compromís amb la professió, amb el rol social que compleix el magisteri;
- **Compromís amb la organització**, amb un currículum, amb l'ideari de l'entitat;
- **Compromís amb la societat**: creença de que el que es fa té una incidència social.

Com està aquest equilibri? En els referents que hem pensat, tenen compromís més o menys equilibrat en cadascuna d'aquestes esferes?

- Mar: Exemple d'una professora que fa classes de català a mares marroquines. Té un compromís amb totes les esferes de forma més o menys marcada.
- Ana: He pensat en un grup de professorat més que en una persona. Compleixen tots els nivells de compromís, i a més encomanen a la gent que tenen al voltant.

Quin és el farcit d'aquestes esferes? Com ha de regir-se aquest compromís?

1. **Principi d'imparcialitat**: Ser just, no arbitrariedad, va de la mà d'una equidistància, però amb sentit crític. Qui faig que es llueixi més, qui faig que quedi més en ridícul? Si ets imparcial, ets un referent per l'alumnat.
2. **Principi de responsabilitat**: Vol dir donar resposta. [una professora planteja el tema de l'avortament, hi es discuteix. Acaba la classe, i una alumna planteja que està embarassada i li pregunta què ha de fer. La professora no té resposta, es desentén del problema]. Si ets incapaç de donar resposta, no estàs compromesa èticament. Responsabilitat entesa com a capacitat d'intervenir assertivament, de donar resposta (o sinó no plantes el tema).

3. **Principi de modèstia:** reconeixement dels propis límits. L'educador no ho pot fer tot, així que és important que reconegui que no pot assumir-ho tot, i marcar quines són les prioritats, i què és el que no es pot assumir.
  4. **Principi de veracitat,** de sinceritat. No ocultar, transparència, no voler vendre uns productes i alterar la realitat, sinó ser honest i utilitzar el sentit crític.
  5. **Principi d'autenticitat:** ser coherents, ser originals, genuïnes.
  6. **Principi de simplicitat:** fer les coses senzilles, clares, directes, realistes.
-
- Dolors: Afegiria un principi, lligat a la convicció del professorat de veure la possibilitat de millora de l'alumnat.
  - Oriol: Jo afegiria la tenacitat.
  - Mariano: Mirant des del punt de vista de les ONGs, probablement les esferes es compleixen. Però en la majoria dels casos, els principis no es respecten. Sovint es simplifica el missatge i es sacrifica l'esperit crític.
  - Mar: és molt difícil poder aplicar tots el principis alhora. Està bé conèixer-los, i intentar millorar, però sense agobiar-se.